

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою Банківська справа
(назва освітньої програми)

на тему: **«Фінансові інновації в банківській системі України»**
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету фінансів та
банківської справи, 41 групи
Ткач Вікторія Сергіївна

Науковий керівник:

К.е.н., викладач
(науковий ступінь, вчене звання)

Кретов Д.Ю.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Глобалізація фінансового простору, інтенсивний розвиток комунікаційних та інформаційних технологій зумовили зняття обмежень на вільне переміщення капіталу в економіці, посилили конкурентну боротьбу на фінансових ринках, підвищили значущість інструментів, здатних формувати та підтримувати конкурентні переваги банківських систем на висококонцентрованих і динамічно зростаючих ринках.

Зростає роль фінансових інновацій у підвищенні конкурентоспроможності й ефективності функціонування банківської системи як провідника фінансових ресурсів у реальний сектор економіки. Водночас розробка та реалізація фінансових інновацій ускладнюється низкою проблем сучасного періоду реформування банківської системи України в умовах довготривалої рецесії національної економіки та глобалізаційних викликів. Реформування банківської системи України за відсутності визначених стратегічних пріоритетів здійснюється несистемно, без теоретико-методологічного забезпечення підтримки її цілеспрямованої орієнтації на інтенсивну модель розвитку, де інноваційність є одним з важливих принципів.

Сучасна банківська практика засвідчує наявність проблем, що перешкоджають безперервності процесу впровадження та поширення фінансових інновацій, зокрема, консерватизм корпоративної бізнес-культури, недостатня розвиненість інноваційної інфраструктури, високі ризики, недосконале регулювання, інерційна нормативно-правова база тощо. В цьому контексті існує необхідність розробки сучасних підходів до розвитку фінансових інновацій для підвищення ефективності, надійності та фінансової стабільності банківської системи України.

Метою дипломної роботи є розробка теоретико-методологічних засад і формування науково-методичного забезпечення ефективної реалізації та подальшого розвитку фінансових інновацій у банківській системі України для підвищення її конкурентоспроможності й ефективності функціонування.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- визначити сутність, форми та функції фінансових інновацій;
- дослідити правове регулювання ринку фінансових інновацій в Україні;
- виявити основні передумови та чинники розвитку фінансових інновацій в банківській системі України;
- провести аналіз розвитку ринку фінансових інновацій в Україні;
- оцінити вплив фінансових інновацій на розвиток вітчизняного банківського сектору;
- запропонувати основні напрямки вдосконалення ринку фінансових інновацій в банківській системі України.

Об'єктом дослідження є процеси розробки, впровадження та поширення фінансових інновацій у банківській системі України.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади, організаційно-методичні підходи та практика розробки, впровадження та поширення фінансових інновацій у банківську діяльність.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі методи:

- логічного узагальнення та наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу і синтезу - для розкриття наукових положень і уточнення сутності понять «фінансова інновація», «ринок фінансових інновацій» та «інноваційний потенціал банківської системи»;

- історичний, порівняння, групувань - для вивчення досвіду розробки, впровадження фінансових інновацій;

- системно-функціональний - для обґрунтування механізму управління інноваційним потенціалом банківської системи, організаційно-економічного механізму управління фінансовими інноваціями;

- економіко-статистичні методи - при вивченні та узагальненні статистичної інформації задля виявлення тенденцій упровадження фінансових інновацій та інноваційної діяльності в банківській системі.

Інформаційною базою дослідження стали Закони України, офіційні статистичні матеріали Національного банку України та Державного комітету статистики, наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних вчених, українських, російських і зарубіжних учених-економістів в області банківської справи.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (64 найменування). Загальний обсяг роботи становить 89 сторінок. Основний зміст викладено на 83 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 23 рисунка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі кваліфікаційної роботи **«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ»** з'ясовано, що фінансову інновацію слід розглядати як запровадження та практичне використання певного нововведення або якісної зміну в діяльності фінансових ринків і фінансових інститутів, що ґрунтуються на використанні нових, суттєво вдосконалених або модифікованих фінансових інструментів і продуктів, виконанні нових операцій, наданні нових чи модифікованих видів фінансових послуг і використанні нових фінансових технологій для забезпечення стабільності та ефективності функціонування фінансових ринків і фінансових інститутів.

У другому розділі **«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ»** оцінено сучасний стан та тенденції розвитку фінансових інновацій в банківській системі України. Проаналізовано, що протягом періоду з 2015-2019 роки об'єми виданих споживчих кредитів поступово збільшувались. Спостерігалась тенденція росту відсоткової ставки, разом із збільшенням проблемної заборгованості за виданими кредитами. Досить швидкий темп росту проблемної заборгованості пояснюється неякісними кредитами в портфелях банків.

Проаналізовано динаміку зміни частки безготівкових операцій, від загального обсягу/кількості операцій, здійснених із використанням платіжних карток. З'ясовано, що в цілому, банки в більшій мірі проводять спільні проекти, ніж створюють особисті центри інновацій, хоча і така стратегія є на ринку. Чого уникають українські банки – так це інвестицій в стартапи. В табл. 3 можна побачити зацікавленість банків України до співпраці з фінтех-компаніями.

Охарактеризовано, що у банківській сфері стримуючими факторами для зростання фінансових інновацій є недостатній рівень капіталізації та необхідність створення та доформування резервів для проведення активних операцій, відсутність балансу активів і пасивів, висока доларизація кредитів і депозитів. Ці фактори обмежують фінансування та не дозволяють інноваційну діяльність перевести на рівень пріоритетних завдань та ефективно її реалізувати.

У третьому розділі **«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В ВІТЧИЗНЯНОМУ БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ»** окреслено напрямки вдосконалення фінансових інновацій у банківській системі України. Окреслено, що використання інноваційних технологій в банківській справі - перспективний напрямок, здатний змінити звичні методи організації роботи і забезпечити наступні можливості: покращити обслуговування клієнтів і збільшувати доступність і функціональність банківських послуг, забезпечувати більш повне розуміння підходів управління ризиками, підвищити гнучкість і швидкість роботи.

ВИСНОВКИ

Фінансові інновації виникають і розвиваються під впливом формування інформаційної економіки, глобалізаційних та інтеграційних процесів, інтеграції, конвергенції та волатильності фінансових ринків, дерегулювання, зміни середовища банківського бізнесу, зростання конкуренції та фінансових ризиків. Фінансові інновації є інструментом конкурентної боротьби, фактором економічного зростання та сучасного розвитку банківської системи. 2. Дослідження наявних тлумачень та їх узагальнення поняття дало можливість сформулювати поняття «фінансова інновація» як результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових продуктів, послуг, інструментів, технологій, процесів і організаційних форм, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками, забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності в умовах мінливості, невизначеності й інформаційної асиметрії економічного середовища. Такий підхід дозволяє підкреслити джерело, процес появи фінансових інновацій, зробити акцент на формах їх прояву, дифузії та проблемно-функціональній орієнтованості, врахувати умови мінливості, невизначеності й інформаційної асиметрії економічного середовища. Економічна природа фінансових інновацій найповніше розкривається через конкретизацію таких їх функцій, як зменшення трансакційних витрат, розширення переліку фінансових послуг, збільшення покриття ризику. Узгодженість цих функцій із функціями банківської системи надасть останній абсолютно нових якостей.

Чинники, що впливають на розвиток фінансових інновацій для визначення закономірностей їх абсорбції включають: різноманітність або одноманітність потенційних послідовників фінансових інновацій, наявність і повноту інформації щодо їх ринкових властивостей, ефекти віддачі від їх властивостей впровадження, відношення між ринковим попитом на них і їх пропозицією, дифузій в попиті або пропозиції, фінансову рівновагу або динаміку її порушення, фактори макроекономічного середовища, демографічні змінні, фінансову грамотність. Структуризація моделей поширення фінансових інновацій є підґрунтям для розвитку теоретико-методологічних засад їх дифузії в соціальних мережах, залежно від нових технологій, під впливом ефектів демографічних змін і конкуренції.

Дієвість функціонування ринку фінансових інновацій залежить від ефективної системи його регулювання. Формування механізму регулювання ринку фінансових інновацій повинно відбуватися на засадах державно-

приватного партнерства та забезпечувати контроль і регулювання діяльності учасників ринку, нагляд за якістю фінансових інновацій з огляду на динамічність їх виникнення та поширення. Принципами реалізації такого механізму є: врахування специфіки ринку фінансових інновацій, інтегрований підхід до регулювання, постійне вдосконалення інструментів і методів регулювання, захист прав учасників ринку, взаємозв'язок та активна взаємодія органів державного регулювання та саморегульованих організацій. Дотримання цих принципів дозволить усунути недоліки нормативно - правового регулювання, ліквідувати його неадекватність сучасним потребам, розширити застосуванням непрямих методів регулювання, підвищити інноваційну активність у банківській системі, гарантувати захист прав та інтересів споживачів банківських послуг, що базуються на фінансових інноваціях.

Потрібно відзначити, що потенціал для фінансових інновацій на вітчизняному банківському ринку досить великий, але інноваційних фінансових продуктів в Україні поки ще недостатньо. Необхідно змінювати форми і методи обслуговування, розширювати сервісні можливості, надавати комплексний банківський сервіс. Іншими словами, інноваційні банківські продукти і послуги повинні мати більш високі споживчі якості порівняно з наявними аналогами, бути в більшій мірі привабливими для клієнтів банку та задовольняти потенційний попит нових споживачів. Менш успішним в цьому напрямку банкам варто поквапитися за більш активними конкурентами, так як економія на розвитку може в підсумку обійтися банку дуже дорого: клієнти люблять успішних. Підводячи підсумки, необхідно відзначити, що підтримка фінансових інновацій повинна відповідати відтворювальній логіці, інакше буде важко домогтися підвищення доступності та ефективності фінансових інновацій, особливо якщо трансформаційні та трансакційні витрати їх виробництва великі. В результаті відбудеться зниження собівартості банківських послуг, що дозволить розширити кількість потенційних операцій на ринку банківських послуг. Пропоновані напрямки розвитку фінансових інновацій дозволять сформувати адекватний механізм реалізації інноваційних процесів у банківській сфері.